

Motion till riksdagen 2024/25:3218

av **Rebecka Le Moine m.fl. (MP)**

Ekonomiska incitament för markägare att överge kalhyggesbruket

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett statligt skogslån för att underlätta övergången till hyggesfritt skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att utöka sin oberoende rådgivning till skogsägare och att arbeta med uppsökande rådgivning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram konkreta förslag på ekonomiska incitament för ett miljövänligt skogsbruk där klimatnytta integreras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram förslag på en modell som ger kontinuerlig utbetalning till de markägare som ingått någon typ av skogsskyddsavtal, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Sveriges över 300 000 enskilda skogsägare äger 49 procent av all produktiv skogsmark; det innebär en unik mångfald av skogsägare. Men den här mångfalden återspeglas inte i skogsbruket – kalhyggesbruket är totalt dominerande och används i 97 procent av den brukade skogen.

Intresset för hyggesfritt skogsbruk ökar, men den faktiska omställningen dröjer. Nya ägarföreningar, företag och initiativ driver på men har inte en ärlig chans att konkurrera med kalhyggesbruket. Det naturnära och hyggesfria skogsbruket ger en bättre balans mellan skogens alla olika nyttor – sociala, ekologiska och ekonomiska – och det krävs därför konkret politik för att påskynda omställningen av skogsbruket.

Statligt skogslån till naturnära skogsbruk

Flera studier och en lång rad enskilda markägare och organisationer visar att naturnära skogsbruk är minst lika lönsamt och i många fall mer lönsamt än kalhyggesbruket, men ett problem ligger i att många skogsägare är fastlåsta i kalhyggeskalkylen och att övergången till hyggesfritt skogsbruk kan bli svår för vissa skogsägare som räknat med intäkten från en slutavverkning. Ett förmånligt, statligt skogslån till markägare som vill ställa om till naturnära skogsbruk, men som av ekonomiska skäl inte kan avstå från slutavverkning, är därför ett viktigt verktyg.

Lånet ska endast erbjudas enskilda skogsägare, och i samband med lånet förbinder sig skogsägaren genom ett avtal att upprätta en hyggesfri skogsbruksplan och avstå från att kalhugga. Skogsstyrelsen ansvarar för värderingen, och lånet motsvarar nettovärdet på den stående skogen. Skogsstyrelsen ger ut lånet i samverkan med Riksgälden. Räntan på lånet subventioneras av staten med 30 procent, på samma sätt som görs med studielån, och återbetalningsplanen läggs upp utifrån logiken i ett hyggesfritt skogsbruk, där skogsägaren tar ur virke i snitt vart femtonde år. Samtidigt beräknas värdet på skogsfastigheten stiga i takt med att virkesvolymen ökar med hyggesfria skötselmetoder.

Ökad rådgivning för hyggesfritt skogsbruk

Aktörer som anlitas för skogsrådgivning är nästan alltid organisationer som också jobbar med att köpa in virke till skogsindustrin. Råden från dessa virkesköpare utgår främst från vad som snabbast och billigast ger virke till industrin. Det är långt ifrån alltid som detta är det rätta fokuset, varken för samhällsnyttan eller för den enskilde skogsägaren. Skogsstyrelsen borde därför få i uppdrag att öka sin rådgivande verksamhet och att jobba med uppsökande rådgivning för att få bukt med rådande informationsmisslyckande och stimulera övergången till hyggesfritt skogsbruk. Behovet av en sådan rådgivning har påtalats av både Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Ekonomiska incitament för miljövänligt skogsbruk

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har dessutom upprepade gånger kritiserat vad de konstaterar är ett marknadsmisslyckande i skogen och själva talat om behovet av styrmedel för att främja integrationen av klimat- och miljönytta i skogliga affärsmodeller. Dessa myndigheter bör därför få i uppdrag att ta fram konkreta förslag på hur sådana styrmedel kan se ut.

Kontinuerliga utbetalningar istället för en klumpsumma

Efter att en markägare har ingått ett skyddsavtal med staten betalas en klumpsumma ut till markägaren. Denna engångsutbetalning finansieras via statens budget, men utgiftsområdets storlek bestäms av regeringen, varpå den kan fluktuera. Vid kraftiga nedskärningar gör det att markägare som har ingått ett avtal sedan måste vänta lång tid på utbetalning, vilket skapar frustration, bristande tillit till staten och ibland en ekonomiskt ohållbar situation som gör att fastigheter måste säljas eller skogen avverkas. Ett sätt att minska belastningen på statskassan och minska denna risk är att införa en kontinuerlig

utbetalning till markägaren. Utbetalningens storlek bör också kopplas till de miljönyttor som skogen genererar, där både biologisk mångfald och klimat beaktas.

Rebecka Le Moine (MP)

Emma Nohrén (MP)

Elin Söderberg (MP)